

3.1.2 Český jazyk a komunikace

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsah vyučovacího předmětu Český jazyk a komunikace pro vyšší stupeň osmiletého gymnázia (V. – VIII.) a čtyřleté studium (1. A – 4. A) vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia. Vyučovací předmět navazuje na výuku českého jazyka na 2. stupni ZŠ a v I.-IV. víceletého gymnázia, která probíhá podle příslušných ŠVP.

Český jazyk a komunikace přispívá svým charakterem a obsahem k utváření a rozvoji klíčových kompetencí žáků. Rozšiřuje vědomé užívání jazyka jako základního nástroje pro rozvoj abstraktního myšlení, prohlubuje vyjadřovací a komunikační schopnosti. Žák se učí ovládnout nejen samotný jazyk, ale především principy jeho užívání v různých situacích.

Cílem výuky je předat žákům přiměřené poučení o jazyku jako východisko ke komunikaci v různých typech mluvených i psaných textů. To umožňuje vybudovat kompetence pro recepci a produkci těchto textů a pro čtení s porozuměním, jež povede k hlubokým čtenářským zážitkům. Jazykové vzdělání chce také přispět ke kultivovanému vystupování, ke schopnosti prezentovat své názory, myšlenky, pocity.

Předpokládá se úzká spolupráce zejména s vyučujícími cizích jazyků a dějepisu. Podle potřeby není vyloučena spolupráce s vyučujícími ostatních předmětů. Klade se důraz na zvládání základních pravidel mezilidské komunikace v daném kulturním prostředí, i digitálním, a jejich respektování.

Rozvíjejí se kompetence, znalosti, dovednosti a postoje v prostředí digitálních technologií, v online komunikaci na sociálních sítích.

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Výuka probíhá v nedělených třídách v kmenových učebnách. Kromě tradičních metod a forem výuky se předpokládá využití audionahrávek s ukázkami probíraného učiva a postupně širší využívání výpočetní techniky (interaktivní tabule, výukové počítačové programy aj.).

Využíváme moderní metody výuky s použitím moderních technických prostředků ICT (interaktivní tabule, počítačová učebna, výukové programy).

Výuku českého jazyka a komunikace doplňujeme účastí studentů na olympiádě českého jazyka na školní, okresní, případně krajské úrovni.

Klíčové kompetence

1. Kompetence k učení

žák :

- své učení a pracovní činnosti sám plánuje a organizuje
- využívá různé strategie učení
- kriticky přistupuje ke zdrojům informací, tvořivě je zpracovává a využívá
- kriticky hodnotí pokrok při dosahování cílů svého učení, přijímá ocenění, radu a kritiku: čerpá z nich poučení pro další práci

1. Kompetence k řešení problémů

žák:

- rozpozná problém, objasní jeho podstatu
- vytváří hypotézy, navrhuje postupné kroky, zvažuje postupy
- uplatňuje vhodné metody a dříve získané vědomosti a dovednosti, využívá tvořivé myšlení, představivost a intuici
- kriticky interpretuje získané poznatky a ověřuje je

2. Kompetence komunikativní,

žák:

- využívá prostředky verbální a neverbální komunikace
- používá s porozuměním odborný jazyk a symbolická a grafická vyjádření různého typu
- využívá moderní informační technologie
- v mluvených i psaných projevech se vyjadřuje jasně, srozumitelně a přiměřeně situaci
- prezentuje vhodně svou práci i sám sebe před publikem
- rozumí sdělením různého typu, správně interpretuje přijímaná sdělení a věcně argumentuje

3. Kompetence sociální a personální

žák:

- reálně posuzuje své fyzické a duševní možnosti, je schopen sebereflexe
- správně si stanovuje své cíle a priority
- odhaduje důsledky vlastního jednání a chování
- aktivně spolupracuje při stanovování a dosahování společných cílů

- přispívá k udržování dobrých mezilidských vztahů
- projevuje zodpovědný vztah k vlastnímu zdraví

4. Kompetence občanské, žák:

- zvažuje vztahy mezi zájmy osobními a veřejnými, jedná vyváženě
- rozhoduje se tak, aby neohrožoval přírodu, životní prostředí a kulturu
- respektuje různost názorů, postojů a schopností ostatních lidí
- promýšlí souvislosti mezi svými právy, povinnostmi a zodpovědností
- hájí svá práva i práva jiných
- chová se zodpovědně v krizových situacích, poskytne ostatním pomoc
- sleduje dění ve svém okolí a jedná k obecnému prospěchu podle nejlepšího svědomí

5. Kompetence pracovní, žák:

- zodpovědně se rozhoduje o dalším vzdělávání a budoucí profesi
- rozvíjí svůj osobní i odborný potenciál
- získává a vyhodnocuje informace o vzdělávacích a pracovních příležitostech
- usiluje o dosažení stanovených pracovních cílů

6. Kompetence digitální, žák:

- ovládá potřebnou sadu digitálních zařízení, aplikací a služeb, využívá je při školní práci i při zapojení do veřejného života; digitální technologie a způsob jejich použití nastavuje a mění podle toho, jak se vyvíjejí dostupné možnosti a jak se mění jeho vlastní potřeby;
- získává, posuzuje, spravuje, sdílí a sděluje data, informace a digitální obsah v různých formátech; k tomu volí efektivní postupy, strategie a způsoby, které odpovídají konkrétní situaci a účelu;
- vytváří, vylepšuje a propojuje digitální obsah v různých formátech; vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků;
- navrhuje prostřednictvím digitálních technologií taková řešení, která mu pomohou vylepšit postupy či technologie; dokáže poradit s technickými problémy;
- vyrovnává se s proměnlivostí digitálních technologií a posuzuje, jak vývoj technologií ovlivňuje různé aspekty života jedince a společnosti a životní prostředí, zvažuje rizika a přínosy;
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím ohrožujícím jeho tělesné a duševní zdraví; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky, s ohleduplností a respektem k druhým.

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- navazujeme kontakt s rodiči nebo zákonnými zástupci, aby se našlo neoptimálnější řešení situace
- spolupracujeme s pedagogicko-psychologickými poradnami a dalšími odborníky
- zajišťujeme individuální přístup k žákům se zdravotním postižením
- zohledňujeme druh, stupeň a míru postižení při hodnocení výsledků vzdělání

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

- podporujeme účast na jazykových soutěžích, olympiádách a SOČ
- organizujeme práci ve skupinách podle úrovně znalostí
- nabízíme možnost individuálních konzultací
- podněcujeme a motivujeme k vlastní tvorbě a k samostatnému studiu
- nabízíme možnost studia nepovinných předmětů /latina, další cizí jazyk/
- podporujeme činnost školního časopisu

	Předmět: Ročník:	Český jazyk a komunikace KVINTA / 1. ROČNÍK				
	TÉMA:	ŠKOLNÍ VÝSTUP – STUDENT:	UČIVO:	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:	FORMY A METODY VÝUKY:	EVALUAČNÍ NÁSTROJ:
1.	JAZYK A ŘEČ	<i>-rozumí vztahu řeči a myšlení, umí vysvětlit vznik řeči a její funkce -orientuje se v jazykových disciplínách -ovládá rozlišení útvarů národního jazyka -objasní vztah češtiny k jiným slovanským, případně indoevropským jazykům -orientuje se v jazykových příručkách -prakticky zvládne napsat anotaci, osnovu, konspekt</i>	Jazyk a řeč. Vznik a funkce řeči. Disciplíny jazykovědy. Národní jazyk a jeho spisovné a nespisovné útvary. Čeština a příbuzné jazyky. Jazykové příručky. Získávání a zpracování informací	<i>AJ,NJ,FrJ, IVT</i>	Roz Vy PsU Práce s jazykovými příručkami /Pravidla českého pravopisu, Slovník spisovné češtiny,.../	<i>IZL HPP</i>
2.	ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA	<i>-ovládá pojmy hláska, foném, fonetika, fonologie, orto fonie, ortoepie, vokály, konsonanty, diftongy, slabiky -orientuje se v systému českých hlásek, zná hlediska třídění hlásek, ovládá znělostní páry, vysvětlí podobu znělosti -umí využít slovní přízvuk a další zvukové prostředky souvislé řeči při výrazném čtení -ovládá spisovnou výslovnost češtiny</i>	Pojmy fonetiky a fonologie. Systém českých hlásek. Spodoba. Slovní přízvuk. Zvuková stránka souvislé řeči. Zásady správné výslovnosti.	<i>AJ,NJ,FrJ, IVT</i>	Roz AO Graf Vy PsU	<i>IZL</i>
3.	GRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA	<i>-umí objasnit vznik a vývoj písma -orientuje se v zásadách českého pravopisu -prakticky využívá znalost českého pravopisu</i>	Vznik a vývoj písma. Charakter českého pravopisu/fonologický, morfologický, syntaktický, lexikální, historický, diakritický pravopis/. Psaní i/y ve vyjmenovaných a příbuzných slovech a v koncovech . Složitější případy shody podmětu s přísudkem. Psaní –ě, předpon s-/se-, z-/ze, souhláskových skupin. Psaní délky samohlásek. Psaní zkratk a značek. Psaní slov přejatých a vlastních jmen cizího původu.	<i>OSV /b/ VMEGS /d/ Dějepis Znalost českého pravopisu prolíná všemi předměty</i>	AO PsU Vy Skupinová práce	<i>PP Diktát</i>
4.	ČESKÁ JAZYKOVĚDA OD POČÁTKU DO 18. STOLETÍ	<i>-umí zhodnotit význam a přínos významných osobností naší jazykovědy</i>	Česká jazykověda ve středověku, v období humanismu a renesance, v době pobělohorské a v době národního obrození . Osobnosti: Jan Hus, Viktorin Kornel ze Všehrd, Jan Blahoslav, Daniel Adam z Veleslavína, Jan Amos Komenský, Josef Dobrovský	<i>Dějepis Česká literatura</i>	Dem Vy	<i>IZL</i>

5.	STYLISTIKA	<p>-objasní pojmy styl, stylistika a základní terminologii oboru</p> <p>-orientuje se ve funkčních stylech a slohových postupech</p> <p>-analyzuje jazykové prostředky různých textů a identifikuje je z hlediska funkčního stylu</p> <p>--chápe specifika administrativního stylu</p> <p>-analyzuje texty administrativního stylu z hlediska kompozice a jazykových prostředků</p> <p>-umí napsat úřední dopis, strukturovaný životopis</p> <p>-ovládá základy profesní konverzace, aby je mohl využít ve vstupním pohovoru, v pracovní diskusi, při domluvě pracovní schůzky,...</p> <p>-chápe podstatu, funkci, zvláštnosti uměleckého stylu</p> <p>-formy uměleckého stylu dokáže poznat a analyzovat z hlediska kompozice a jazykových prostředků</p> <p>-ovládá přímou, nepřímou, nevlastní přímou, polopřímou řeč, rozpozná je v textu</p> <p>-tvořivě využije znalosti o uměleckém stylu ve vlastním uměleckém textu</p> <p>-chápe zvláštnosti esejistického stylu</p>	<p>Styl a stylistika. Slohotvorní činitelé subjektivní a objektivní. Komunikační sdělnost projevu.Funkční styly. Slohové postupy. Slohové útvary.</p> <p>Administrativní styl-úřední dopis, strukturovaný životopis</p> <p>Umělecký styl Žánry a útvary uměleckého stylu. Kompozice a jazykové prostředky textů uměleckého stylu. Specifika eseje. Kompozice a jazyk eseje</p>	<p><i>OSV</i> /c/ ,d/ <i>IVT</i> <i>OSV</i> /e/ <i>/olympiáda ČJ/</i></p>	<p>Roz Vy PsU AO Prax</p>	<p>PP <i>Slohové práce referát a vypravování</i></p>
----	------------	--	--	---	---	---

	Předmět:	Český jazyk a komunikace				
	Ročník:	SEXTA / 2 . ROČNÍK				
	TÉMA:	ŠKOLNÍ VÝSTUP – STUDENT:	UČIVO:	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:	FORMY A METODY VÝUKY:	EVALUAČNÍ NÁSTROJ:
1.	NAUKA O SLOVNÍ ZÁSOBĚ	<p>-ovládá základní terminologii oboru</p> <p>-umí vysvětlit podstatu pořekadel, rčení, přísloví</p> <p>-orientuje se v rozvrstvení slovní zásoby, vhodně využívá spisovné a nespisovné jazykové prostředky</p> <p>-identifikuje v textu jednotlivé jazykové prostředky</p> <p>-umí aplikovat znalosti o synonymech, metafoře, metonymii</p> <p>-vysvětlí změny ve slovní zásobě</p> <p>-umí najít poučení ve vhodných jazykových příručkách</p>	<p>Slovo a pojmenování, způsoby pojmenování.</p> <p>Univerbizace, multiverbizace. Sousloví, frazeologismy, zkratky.</p> <p>Rčení, pořekadla, přísloví.</p> <p>Konkrétní, abstraktní pojmenování.</p> <p>Jednoznačné, víceznačné pojmenování.</p> <p>Spisovné, nespisovné pojmenování.</p> <p>Dobová pojmenování. Expresivní výrazy.</p>	<p><i>OSV</i> /a/ <i>IVT</i></p>	<p>AO Prax Vy PsU Fix</p>	<p>IZL PP HPP</p>

			Polysémie, homonymie, synonymie, antonymie, paronymie. Slovní zásoba, její proměny a obohacování. Jazykovědné slovníky.			
2.	NAUKA O TVOŘENÍ SLOV	-umí rozlišit původní a utvořená slova, také slova značková a popisná -dokáže posoudit jednotlivé formanty a najít slovotvorný základ -orientuje se v morfematické stavbě slova -ovládá způsoby tvoření slov, umí je identifikovat na praktických příkladech -dokáže provést slovotvorný a morfematický rozbor slova	Podstata tvoření slov. Třídění slov z hlediska slovotvorby. Slovotvorná a morfémová stavba slova. Tvoření slov odvozováním, skládáním, zkracováním. Slovotvorné a morfematické rozborů.	OSV /e/ /olympiáda ČJ/	Vy AO PsU Skupinová práce	HPP IZL
3.	ORTOGRAFIE	-ovládá zásady psaní velkých písmen a interpunkce, umí je prakticky využívat -umí správně použít spojovník a ovládá psaní složených adjektiv a přechytliv	Psaní velkých písmen. Interpunkce ve větě jednoduché. Hranice slov v písmu .	OSV /b/ Znalost pravopisu prolíná všemi předměty	Vy PsU RoD Skupinová práce	PP /diktát, doplňovací cvičení /
4.	PUBLICISTICKÝ STYL	-dokáže vystihnout specifika publicistického stylu -charakterizuje hlavní útvary publ.stylu /zpráva, referát, recenze, kritika, fejeton, reportáž, soudnička,.../ -teoretické znalosti dokáže tvořivě využít při výstavbě vlastního textu v rámci publicist. stylu /recenze, interview, reportáž, fejeton výběrově,.../	Podstata, funkce a útvary publicistického stylu. Kompozice a jazykové prostředky publicistiky.	MeV /a-d/ IVT	Dem Vy PsU ÚP AO Prax Roz	AŽP PP Slohové práce reportáž/fejeton, popis
5.	MORFOLOGIE	-ovládá rozlišení slov na lexikální, gramatická, lexikálně-gramatická -pozná podstatné jméno slovesné, zpodstatnělé adjektivum, zpodstatnělá zájmena a číslovky, přídavná jména slovesná, zájmenná příslovce, zájmenné číslovky, pozná predikativum -orientuje se ve významu pádů, jmenného čísla, jmenného rodu, v kategorii životnosti -ovládá slovesné kategorie osoby, čísla, způsobu a času -umí pracovat se slovesným videm a využít ho prakticky -rozlišuje slovesný rod, ovládá způsoby vyjádření pasiva a jeho funkci -umí vyjádřit modalitu prostřednictvím částic a příslovcí -rozlišuje předložky vlastní a nevlastní -ovládá významy spojek a správně je používá -ovládá formální tvarosloví/typy skloňování a časování, odchylky od pravidelnosti, kolísání mezi typy a vzory	Slovní druhy, jejich mluvnické kategorie a tvary. Přechodné typy slovních druhů. Formální tvarosloví / vzory, typy, významy jednotlivých jmenných a slovesných kategorií	OSV /b/ NJ, AJ, FrJ	Vy Psu RoD Int	PP IZL

	Předmět: Ročník:	Český jazyk a komunikace SEPTIMA / 3. ROČNÍK				
	TÉMA:	ŠKOLNÍ VÝSTUP – STUDENT:	UČIVO:	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:	FORMY A METODY VÝUKY:	EVALUAČNÍ NÁSTROJ:
1.	SKLADBA	<i>-rozlišuje mezi větou a výpovědí</i> <i>-identifikuje větný ekvivalent, jednočlenné a dvojčlenné věty, druhy vět podle postoje mluvčího</i> <i>-orientuje se ve větných členech a ve větných vztazích predikace, determinace, koordinace a apozice, parataxe a hypotaxe</i> <i>dokáže určit základovou větnou strukturu, pořádit větný vzorec a grafický zápis věty</i> <i>-určí valenci slovesa</i> <i>-využívá znalosti skladebního rozboru věty k logickému strukturování výpovědi a k odlišení záměru mluvčího</i> <i>-používá různé prostředky textového navazování, uplatňuje textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu</i> <i>-rozpozná negativní syntaktické jevy jako přetřžené souvětí, nadměru jmen, zanedbaný významový vztah, nepravou větu vedlejší, anakolut, kontaminaci, zeugma a atrakci a dokáže je odstranit</i>	Promluva, věta, výpověď. Věta a souvětí. Větný ekvivalent. Druhy vět a souvětí. Skladební vztahy Základy valenční teorie. Základové větné struktury. Skladební rozbor. Textová výstavba.	<i>Nj, Aj, FrJ</i>	AO Prax Graf Vy PsU RoD	<i>IndZ PP</i>
2.	ORTOGRAFIE	<i>-uplatňuje znalost zásad českého pravopisu z hlediska interpunkce</i> <i>-správně chápe funkci jednotlivých interpunkčních znamének, umí je použít</i>	Čárka v souvětí Interpunkční znaménka / středník, dvojtečka, uvozovky, pomlčka, tři tečky, závorka, lomítko/	<i>OSV /e/</i> <i>/olympiáda ČJ/</i> <i>Znalost pravopisu prolíná všemi předměty</i>	AO Prax Vy PsU RoD	<i>PP Diktát</i>
3.	ODBORNÝ STYL	<i>-chápe specifika odborného stylu</i> <i>-dokáže posoudit a interpretovat různé texty odborného stylu z hlediska druhu a formy</i> <i>-pořizuje z odborného textu výpisky, výtah, zpracuje osnovu a resumé</i> <i>-teoretické vědomosti dokáže tvořivě využít při sestavení vlastního odborného textu /výklad, esej výběrově/</i> <i>-využívá při tvorbě vlastních textů odbornou literaturu-slovníky, encyklopedie, internet</i> <i>-dokáže správně členit text a využít grafických prostředků</i> <i>-umí svůj odborný text opatřit poznámkovým aparátem</i>	Podstata a druhy odborného stylu. Útvary odborného stylu. Postupy v odborných textech. Kompozice a jazykové prostředky odborného stylu. Odborný popis. Výklad. Odborná úvaha.	<i>EV /c/</i> <i>Zasahuje do různých předmětů tématem odborného výkladu, které si studenti zvolí – Bi, Z, Fy, ...</i> <i>IVT</i>	AO Vy PsU	<i>HPP</i> <i>Slohové práce výklad, úvaha</i>

	Předmět: Ročník:	Český jazyk a komunikace O K T Á V A / 4. R O Č N Í K				
	TÉMA:	ŠKOLNÍ VÝSTUP – STUDENT:	UČIVO:	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:	FORMY A METODY VÝUKY:	EVALUAČNÍ NÁSTROJ:
1.	OBEČNÁ JAZYKOVĚDA	<i>-orientuje se v teorii moderní lingvistiky -chápe příbuznost jazyků v souvislosti s vybranými mluvnickými typy -využívá poznatky o zásadách a rysech jazykové kultury ke správnému a kultivovanému vyjadřování</i>	Základy obecné lingvistiky. Genetická a typologická příbuznost jazyků. Jazyková kultura.	<i>Kultivované vyjadřování, jazyková kultura prolíná všemi předměty</i>	Vy PsU	IZL
2.	HISTORICKÝ VÝVOJ ČEŠTINY	<i>-vysvětlí základní podobu češtiny v jednotlivých etapách vývoje -rozpozná jednotlivé historické zvláštnosti češtiny na praktických příkladech textů</i>	Etapy vývoje našeho národního jazyka. Praslovanština, staroslověnština, pračeština, čeština z hlediska hláskosloví, tvarosloví, skladby.	Dějepis	Vy PsU	AO IZL
3.	ČESKÁ JAZYKOVĚDA OD 19. DO 20.ST.	<i>-orientuje se ve vývoji české lingvistiky a chápe význam a přínos vynikajících osobností</i>	Vývoj naší jazykovědy . Osobnosti: J. Gebauer, B. Hrozný, B. Mathesius, B. Havránek, V. Šmilauer	Dějepis	Vy PsU	IZL
4.	PROSTĚSDĚLOVACÍ STYL	<i>-chápe specifika prostěsdělovacího stylu -používá základní útvary prostěsdělovacího stylu / přivítání, poděkování, omluva, zpráva a oznámení, žádost, omluva,.../</i>		IVT	Dem PsU RoD Vy AO	HPP <i>/výběrově některé slohové útvary /</i>
5.	ŘEČNICKÝ STYL KOMUNIKACE	<i>-chápe význam řečnického stylu v současné době -ovládá náležitosti textů řečnického stylu -dokáže analyzovat texty řečnického stylu a rozezná manipulativní postupy textech -aplikuje znalosti při tvorbě vlastního textu /projev, přednáška, proslov/ -chápe pojmy text, kontext, podtext -rozlišuje druhy textů a možnosti rozvíjení textů -ovládá základy typografie /okraje, záhlaví, zápatí, řádkování, odstavce, dělení slov na konci řádků, číslování stran, možnosti písma,.../ -ovládá základy asertivní komunikace -dokáže rozpoznat manipulativní komunikaci a čelit jí -využívá správných prostředků neverbální komunikace a umí se vyhnout nepatřičným pohybům a gestům</i>	Funkce a charakteristika řečnického stylu. Útvary řečnického stylu. Kompozice a jazykové prostředky řečnického stylu. Druhy, disciplíny komunikace. Poučení o textu. Typografie. Interpretace textu. Asertivní komunikace. Manipulace v komunikaci. Neverbální komunikace.	MeV /d/ <i>Nácvik schopnosti veřejného projevu se realizuje v různých předmětech při samostatných mluvních projevech</i> OSV /c/ IVT ZSV <i>Nácvik schopností komunikace prolíná všemi předměty</i>	Prax Vy ÚP Psu Roz Prax Vy ÚP AO	IndZ IndZ

